

Zoomorfna figura medvjeda – zagrebački suvenir?

• **Budući da šestinski šeširić, a ni drugi dosadašnji pokušaji, u cjelini nisu doveli do općeprihvaćenog zagrebačkog suvenira, zanimljivo bi bilo razmisliti krije li rješenje zoomorfna figura koja podsjeća na medvjeda, stara 2700 godina, pronađena prigodom radova ispod Muzeja grada Zagreba**

Zoomorfna figura koja neodoljivo podsjeća na medvjeda, danas izložena u stalnom postavu muzeja grada Zagreba foto: J. Vranić

Ovoga će se puta, možda, ipak dogoditi čudo. Za sredinu travnja najavljeno je javno objavljivanje rezultata natječaja, jednog u nizu onih što ih je posljednjih godina poticala i raspisivala Turistička zajednica Zagrebačke županije, uvijek se iznova nadajući čudu. A čudo je, u ovom slučaju, tek mali, jeftini, prepoznatljivi i ljupki predmet agrarnog štira – pravi zagrebački suvenir.

Glavni grad države i grad koji bi, uostalom, i bez »prijestolničkih« pridjeva vezanih uz svoje ime imao (i ima) vrlo prepoznatljiv duh, okus i osobnost, kao da je nekom drevnom kletvom osuđen na stanje trajne lišenosti suvenira.

A suvenir je tek predmet osmišljen i oblikovan tako da predstavlja i podsjeća na određenu zemlju i grad, predmet prepoznatljivog podrijetla i podneblja.

Čak i kada graniči s dobrim ukusom, ili kada prelazi granicu kiča, on ostaje najdostupniji i najrasprostranjeniji predstavnik, odnosno ambasador svoje zemlje, podsjećajući pri svakom mu upućenom pogledu ili uporabi, na mjesto s kojega dolazi.

Suvenir su, i inače, kroničan i teško rješiv hrvatski problem.

Tegobno smo se otrgnuli od kairskih čaplji i istočnjačkih drvenih magarčića, da bi se, tek u novije vrijeme, pojavile replike antičkih i srednjovjekovnih kulturnih spomenika te Meštrovićevih skulptura.

Nesumnjiva je umjetnička i likovna vrijednost glave Solinjanke, Vučedolska golubica prerasla je iz atraktivnog eneolitskog kulturnog simbola u simbol rađanja i patnji Hrvatske tijekom Domovinskog rata, gipsani odljevi s motivima starohrvatske pleterne ornamentike i Branimirovi natpisi zorno svjedoče o opstojnosti i hrvatskoj pripadnosti zapadnom kulturnom krugu.

No oni, koliko god (za sada) predstavljali jedine prepoznatljive i autentične suvenire Hrvatske, ne reprezentiraju naš glavni grad, čiji je do sada najbolji suvenir, zapravo, suvenir Šestina.

Šestinski škrlaček, jasan i čitljiv, izvrsno funkcionira kao znak s lako prepoznatljivom porukom.

Naravno, da hrvatska metropola, u svojoj ponudi suvenira, mora imati zastupljene sve njezine krajeve i gradove pa i sela iz svog bliskog zaleđa, ali šestinski šeširi ili ambreli, koliko god bili značajan dio folklorne baštine, ipak nisu – Zagreb.

Prvenstveno stoga što potječu iz Zagrebu nedalekog mjesta i ne simboliziraju sam Grad.

Gotovo je nemoguće zamisliti kako nije moguće pronaći detalj Zagreba koji bi u sebi sadržavao autohtonu dimenziju zagrebačkog urbaniteta, ali i povijesnog kontinuiteta koji bi svojim stilizacijama mogao odigrati ulogu gradskog simbola s nebrojeno mnogo izvedbenih varijanti. Jasno je kako Zagreb treba vrlo ozbiljno shvatiti izrazitu eksponiranost koja se nameće svakoj metropoli, svakom glavnom gradu svake države svijeta. On mora misliti na svoje turiste i ine posjetitelje kojih po nekim podacima ima i do pola milijuna godišnje!

Zapitamo li se kojih se svjetskih suvenira najlakše prisjećamo, najčešći je odgovor: malih replika osobnih gradskih zdanja – poput crkve Sv. Marka u Veneciji, Kipa slobode, Tower Bridgea, Eiffelova tornja...

A svakoga dana s kule Lotršćak i Zagrepčane i strance prene uvijek isti zvuk istoga praska koji dijeli dan na dva jednaka dijela, a krov naše crkve Sv. Marka oku pruža neponovljivi vizualni doživljaj. No, ni jedan ni drugi nisu zaživjeli kao gradski suvenir koji bi se šarmom i ljupkošću uvukao pod kožu zagrebačkih posjetitelja ili bi svojim likovnim rješenjem omogućio Zagrepčanima da s njim odlaze u svijet te da ga poklanjaju svojim prijateljima i znancima.

S druge strane, ako su se poneki gradovi dosjetili svojih arheoloških nalaza preraslih, kako smo već rekli, u prepoznatljiv simbol gotovo cijele Hrvatske, možda bi zoomorfna figura pronađena tijekom arheoloških istražnih radova pod temeljima Muzeja grada Zagreba mogla poslužiti kao podloga za promišljanje originalnog zagrebačkog suvenira.

Naime, pronađena figura, datirana u starije željezno doba – odnosno u razdoblje između 7. i 5. stoljeća prije Krista – svojim izgledom podsjeća na medvjeda, životinju jasno prepoznatljive konotacije za sve prethistorijske civilizacije.

Nekoliko je razloga koji argumentiraju takvu zamisao.

Zagreb je kontinentalni grad, a medvjed isključivo kontinentalna životinja, Medvednica je upravo po njemu dobila ime, pronađen je u samom srcu Grada te svjedoči o 2 700 godina njegova kontinuiteta.

Apstraktno, gotovo siluetno, oblikovan medvjedić pruža nebrojeno mnogo mogućnosti da ga se stilizacijama pretvori u prepoznatljiv znak i praktično primjenjiv simbol koji se može aplicirati na svaku vrst proizvoda i amblema.

Nadalje, ne možemo zanemariti činjenicu kako u svim zapadnjačkim kulturama i njihovoj simboličkoj medvjed ima pozitivnu konotaciju.

Njega se doživljava kao dobroćudnu i blagu životinju koja prvenstveno asocira na pčelinji med i dječje krevetiće te podsvjesno uvijek proizvodi osjećaj ugođe, topline i sigurnosti – upravo one osjećaje koje Zagreb pobuđuje kod ljudi koji ga vole.

Stoga, nerješiva muka potrage za autentičnim zagrebačkim suvenirima može biti i jednostavnija i lakša, no što djeluje iz sadašnje perspektive.

BORIS MAŠIĆ